

คำวินิจฉัยของ นายอุระ หวังอ้อมกลาง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๐/๒๕๔๘

วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘

เรื่อง ประธานวุฒิสภาส่งความเห็นของสมาชิกวุฒิสภาให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) กรณีร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๔๘

ข้อเท็จจริงได้ความว่า นายแก้วสรร อดีโพรธิ และสมาชิกวุฒิสภา รวม ๗๗ คน มีหนังสือถึงประธานวุฒิสภา อ้างว่า ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. แล้ว เห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้มีระบบการแจ้งการผลิต พร้อมหน้าที่บันทึกเครื่องหมายรับรองลงในผลิตภัณฑ์ และอำนาจตรวจสอบการผลิตของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยลำดับดังนี้

๑. หน้าที่หลัก คือหน้าที่ตามมาตรา ๑๑ ในร่างพระราชบัญญัติ ฯ ที่กำหนดให้ผู้ผลิตต้องบันทึกเครื่องหมายรับรองการผลิตและเครื่องหมายรับรองงานต้นแบบ ลงไปในผลิตภัณฑ์เสมอ

๒. หน้าที่อุปกรณ คือหน้าที่ที่กำหนดให้ผู้เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติ เพื่อให้หน้าที่หลักที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๑๑ สามารถใช้บังคับให้เป็นจริงได้ กล่าวคือ

หน้าที่ของผู้ผลิตที่จะต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕ ให้ทราบถึงงานที่ตนจะผลิตขึ้นมาในแต่ละครั้ง พร้อมรายละเอียดอันจำเป็นทั้งจำนวนที่จะผลิต และสถานที่ที่จะผลิตเมื่อแจ้งและได้รับเครื่องหมายรับรองการผลิตในแต่ละครั้งแล้วก็จะมีหน้าที่นำไปบันทึกลงในการผลิตจริงตามมาตรา ๑๑ ต่อไป

หน้าที่ของผู้ครอบครองเครื่องจักร จะต้องเข้ามาสู่ระบบควบคุม โดยต้องแจ้งการครอบครองตามมาตรา ๑๖ วรรคหนึ่ง หรือแจ้งการโอนตามมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง ทุกครั้งไป ซึ่งเมื่อแจ้งกันโดยพร้อมหน้าเช่นนี้แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะสามารถเข้าตรวจสอบการผลิตได้อย่างสม่ำเสมอต่อไปว่ามีการละเมิดมาตรา ๑๑ บ้างหรือไม่

เกี่ยวกับสภาพบังคับนั้น เห็นว่า จะต้องนำโทษทางอาญามาใช้บังคับ ซึ่งได้ตราสภาพบังคับไว้ในหมวดที่ ๔ บทกำหนดโทษ โดยนำโทษทางอาญามาใช้บังคับ

LIART

สำหรับโทษริบทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๘ ว่า “ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๗ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ หรือ มาตรา ๑๗ ให้ศาลสั่งริบเครื่องจักรนั้น” ไม่ได้นำหลักทั่วไปในประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ โดยได้บัญญัติเป็นมาตรการพิเศษให้นำมาใช้โดยเฉพาะเจาะจงกับความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ อย่างกว้างขวางและเด็ดขาด

สมาชิกวุฒิสภาที่เสนอความเห็นนี้ เห็นว่า ข้อความตามร่าง มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง มีเนื้อความขัดต่อหลักประกันสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน ที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน กล่าวคือ

๑. เจตนารมณ์ขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีเจตนารมณ์แท้จริงมุ่งควบคุมเครื่องจักรมากกว่าควบคุมการผลิต แต่แทนที่จะตรากฎหมายควบคุมว่าเครื่องจักรผลิตชนิดใดเป็นทรัพย์สินที่ต้องควบคุมห้ามมิให้ผู้ใดครอบครองโดยมิได้รับอนุญาต กลับไปบัญญัติควบคุมตรงที่การผลิตหรือการใช้เครื่องจักรเป็นสำคัญ ซึ่งหากเป็นไปในแนวทางนี้ก็ควรจะริบเครื่องจักรได้ก็แต่ในฐานะที่เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการกระทำความผิด เช่น ใช้ผลิตชนิดที่ไม่มีเครื่องหมายรับรองเท่านั้น ไม่อาจริบในกรณีที่มีได้มีการใช้เครื่องจักรกระทำความผิด เช่น ไม่แจ้งการผลิตให้เจ้าพนักงานทราบ หรือแจ้งสถานที่ผลิตไม่ครบถ้วน หรือโอนหรือรับโอนเครื่องจักรโดยไม่แจ้งเจ้าพนักงานเหล่านี้ล้วนแต่เป็นการฝ่าฝืนหน้าที่อุปกรรม ซึ่งไม่ใช่หน้าที่หลักหรือวัตถุประสงค์หลักของพระราชบัญญัตินี้แต่อย่างใด

ร่างกฎหมายเช่นนี้จึงมีเจตนาแท้จริงมุ่งควบคุมความประพฤติของเครื่องจักรมากกว่าความประพฤติของบุคคลว่า เครื่องจักรผลิตชนิดใดเครื่องจะทำผิดหน้าที่ใด ๆ ไม่ได้ ถ้าผลิตงานใดโดยไม่แจ้งแจ้งไม่ครบ ผลิตโดยใช้เครื่องหมายที่ไม่ถูกต้องหรือย้ายภูมิลำเนาโดยไม่แจ้งจะถูกริบทำลาย ทั้งหมดนี้เป็นเสมือนโทษที่กำหนดไว้สำหรับเครื่องจักรที่ทำผิดหน้าที่ทั้งสิ้น

เจตนารมณ์เช่นนี้นับว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญโดยชัดเจน เพราะเครื่องจักรนั้นเป็นวัตถุจึงไม่อาจมีสิทธิหน้าที่ใด ๆ ได้ การริบทรัพย์นั้นแท้จริง คือ การลงโทษต่อบุคคลมิใช่ต่อเครื่องจักร จะกระทำได้หรือไม่เพียงใด ก็ต้องคำนึงถึงความเสียหายต่อสาธารณะประกอบกับสิทธิพื้นฐานของผู้เกี่ยวข้องที่รัฐธรรมนูญได้ให้หลักประกันไว้

๒. ความขัดแย้งต่อสิทธิพื้นฐานในทรัพย์สินของบุคคล

LIRT

โดยหลักกฎหมายปัจจุบันนั้นเครื่องจักรผลิตซีดีควรจะถูกริบทำลายได้ในกรณีที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดตามกฎหมาย คือ ใช้ในการผลิตที่เป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๑ (ผลิตโดยไม่แสดงเครื่องหมายรับรอง) มาตรา ๑๓ (ผลิตโดยแสดงเครื่องหมายรับรองของงานอื่น) หรือมาตรา ๑๕ (ผลิตโดยแสดงเครื่องหมายปลอม) เท่านั้น เพราะทั้งสามความผิดนี้ล้วนเป็นการใช้ทรัพย์สินเพื่อกระทำความผิดทั้งสิ้น หากเป็นความผิดนอกเหนือจากนี้ เช่น ไม่แจ้งการผลิต ไม่แจ้งการโอนเครื่องจักร ฯ หาใช่การใช้เครื่องจักรกระทำความผิดแต่อย่างใดไม่ รัฐจึงไม่อาจล่วงล้ำไปปรับเครื่องจักรได้หากยอมให้ทำเช่นนี้ได้ ในภายหน้าอาจมีกฎหมายริบยานพาหนะที่ไม่เสียภาษีประจำปีตามกฎหมายได้ กฎหมายเช่นนี้จึงขัดต่อสิทธิพื้นฐานในทรัพย์สินของปวงชนชาวไทยตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๘

๓. ความขัดแย้งต่อหลักประกันสิทธิพื้นฐานของบุคคลในคดีอาญา

ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ ได้บัญญัติรับรองเป็นหลักพื้นฐานไว้ว่า บุคคลจะต้องรับโทษก็ต่อเมื่อได้กระทำความผิดและเป็นความผิดที่บัญญัติไว้ตามกฎหมายเท่านั้น ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้ลงโทษ คือ ริบเครื่องจักรในทุกกรณี ไม่ว่าเจ้าของจะรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดนั้นหรือไม่ ซึ่งก็คือการลงโทษโดยไม่คำนึงถึงความผิดเหล่านั้นเอง

การริบทรัพย์สินโดยเด็ดขาดในทุกกรณีเช่นนี้เท่าที่ได้ศึกษาแล้วพบว่า ไม่มีกฎหมายไทยฉบับใดที่ล่วงล้ำบัญญัติไว้ กรณีจึงถือเป็นก้าวสำคัญที่จะต้องได้รับการตรวจสอบว่าระบบกฎหมายไทยควรจะยอมรับให้รัฐริบรถล้ำเข้ามาในแดนสิทธิเสรีภาพถึงเพียงนี้หรือไม่

๔. ความขัดแย้งต่อกรอบการใช้อำนาจอย่างได้สัดส่วน

ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ได้ตราหลักการควบคุมการใช้อำนาจของรัฐไว้โดยรวมว่า แม้รัฐจะอธิบายถึงความจำเป็นในการใช้อำนาจได้ชัดเจนสักเพียงใดก็ตาม แต่มาตรการบังคับลงโทษใด ๆ ที่กำหนดขึ้นนั้นก็ต้องทำเท่าที่จำเป็นให้ได้สัดส่วนกับความผิดที่เกิด และต้องไม่ทำให้สาระสำคัญแห่งสิทธิเสรีภาพพื้นฐานที่เกี่ยวข้องต้องสูญสิ้นไป

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้พยายามชี้ให้เห็นว่า ปัจจุบันมีการผลิตซีดีที่ผิดกฎหมายเกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย และมาตรการริบเครื่องจักรโดยเด็ดขาดจะช่วยปราบปรามการกระทำความผิดได้ เห็นว่าข้ออ้างเช่นนี้มีความคลาดเคลื่อนอยู่มาก โดยข้อแรกได้บัญญัติเกินขอบเขตไปครอบคลุมไปถึงการฝ่าฝืนหน้าที่ที่ถือเป็นหน้าที่อุปกรณ์หรือเป็นเพียงระเบียบปฏิบัติเท่านั้น เช่น หน้าที่ต้องแจ้งขอเครื่องหมายรับรอง และหน้าที่แจ้งการ โอนหรือรับ โอนเครื่องจักร ซึ่งทั้งหมดนี้หาใช่การกระทำผิดต่อหน้าที่หลัก คือ ห้ามผลิต

โดยไม่แสดงเครื่องหมายรับรองที่ถูกต้องแต่อย่างใดโดยเฉพาะการริบเครื่องจักร เพราะผู้โอนเครื่อง
มิได้แจ้งการโอนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๗ นั้น ก็นับเป็นกรณีที่ห่างไกลจากความผิดหลัก
เป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งยังเป็นการล่วงสิทธิของผู้รับโอนที่มีได้มีส่วนรู้เห็นในความบกพร่องของผู้โอน
แต่อย่างใด ยิ่งไปกว่านั้นการที่ร่างกฎหมายฉบับนี้บัญญัติให้ริบเครื่องจักรในทุกกรณี ด้วยเหตุผลว่า
ไม่ต้องการให้เกิดเป็นช่องว่างทางกฎหมายให้มีการรับสมอ้างสร้างสัญญาเข้ามาขอคืนทรัพย์สินนั้น
เป็นเหตุผลที่พิถีพิถันต่อความยุติธรรมโดยสิ้นเชิง เพราะเครื่องจักรผลิตชนิดในปัจจุบันนี้มีราคาแพงถึง
๔๐ ล้านบาท และมีค่ามีประโยชน์ใช้ได้ก็แต่ในกิจการผลิตชนิดเท่านั้น ผู้ประกอบการรายใดที่ต้อง
ประสบปัญหาทางธุรกิจต้องเลิกกิจการก็มักจะขายเครื่องจักรได้ลำบาก ทำให้ต้องใช้วิธีให้ผู้อื่นเช่า
เครื่องจักร โดยไม่มีโอกาสทราบได้เลยว่าผู้เช่าจะนำเครื่องไปใช้รับงานผลิตได้บ้าง มาตรการ
ริบเครื่องจักรเช่นนี้ จึงมีผลเท่ากับวางหน้าที่โดยเด็ดขาดให้ผู้ให้เช่าเครื่องจักรต้องมีหน้าที่ตรวจสอบ
การใช้เครื่องจักรของผู้เช่าด้วย ซึ่งก็เป็นหน้าที่ที่เป็นไปไม่ได้เลยในทางปฏิบัติ การกำหนดโทษริบ
เครื่องจักรโดยเด็ดขาดในทุกกรณี มีลักษณะเป็นการใช้อำนาจรัฐโดยไม่คำนึงถึงขอบเขตและความเหมาะสม
มุ่งแต่จะใช้อำนาจความร้ายแรงของโทษมากราบให้บุคคลต้องเกรงกลัวเพียงสถานเดียว ยังผลให้สิทธิ
พื้นฐานที่เกี่ยวข้องต้องสิ้นความหมาย สิ้นสาระสำคัญไปโดยสิ้นเชิง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ พ.ศ. มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง
จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๔๘

ประธานวุฒิสภาได้ส่งความเห็นของสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าวมาเพื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย
ตามมาตรา ๒๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) ของรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย และให้ผู้ที่เกี่ยวข้องชี้แจง
คณะรัฐมนตรีชี้แจงเกี่ยวกับความเป็นมาในการเสนอร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ พ.ศ.
ว่า กระทรวงพาณิชย์ได้เสนอร่างพระราชบัญญัตินี้เพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยมี
วัตถุประสงค์ที่จะควบคุมหรือป้องปรามการละเมิดลิขสิทธิ์ในรูปแบบคดี ซึ่งเป็นการละเมิดในทรัพย์สินทางปัญญา
โดยกำหนดมาตรการควบคุมการผลิตผลิตภัณฑ์ขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้นักลงทุนต่างชาติเกิดความมั่นใจ
ที่จะลงทุนในประเทศไทย และช่วยให้รัฐควบคุมการจัดเก็บรายได้จากภาษีศุลกากรและภาษีสรรพากร
ได้อย่างเต็มที่อันจะเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจโดยรวม คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติหลักการ
ร่างพระราชบัญญัตินี้ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตรวจพิจารณา โดยให้รับข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรี สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกระทรวงการคลังไปพิจารณาด้วย แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาก่อนเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแล้ว มีการแก้ไขชื่อร่างพระราชบัญญัติเป็น “ร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ.” และแก้ไขหลักการของร่างพระราชบัญญัติจากการให้ขออนุญาตเป็นการให้จัดแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๖ เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว และให้นำเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเป็นเรื่องด่วนต่อไป ซึ่งสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้นำเสนอสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๖ สภาผู้แทนราษฎรลงมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติ ฯ วาระที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๖ และให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นมาชุดหนึ่งเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คณะกรรมการวิสามัญ ฯ สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาร่าง ฯ ดังกล่าว ครั้งแรก เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๖ และพิจารณาเสร็จเมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ สภาผู้แทนราษฎรมีมติเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการวิสามัญ ฯ วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๔๗ และได้ส่งร่าง ฯ ให้วุฒิสภาพิจารณาต่อไป วุฒิสภาลงมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวในวาระที่ ๑ เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๔๗ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญ ฯ ขึ้นมาพิจารณาร่าง ฯ คณะกรรมการวิสามัญ ฯ วุฒิสภาได้พิจารณาร่าง ฯ ดังกล่าว ครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๔๗ และพิจารณาเสร็จเมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๗ วุฒิสภามีมติวาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๔๗

เนื่องจากในชั้นการพิจารณาของวุฒิสภาได้มีการแก้ไขร่าง ฯ วุฒิสภาจึงส่งร่าง ฯ ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาว่ายอมรับกับการแก้ไขของวุฒิสภาหรือไม่ ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๗ และมีมติเห็นชอบกับการแก้ไขของวุฒิสภา

เกี่ยวกับเหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เนื่องจากกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันได้แก่ กฎหมายลิขสิทธิ์มุ่งให้ความคุ้มครองต่อสิทธิส่วนบุคคล และเป็นมาตรการในการเยียวยาภายหลังมีการละเมิดแล้ว ซึ่งเป็นการคุ้มครองที่ปลายเหตุ ส่วนกฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายในเชิงป้องกันเพื่อตัดต้นตอการกระทำละเมิดลิขสิทธิ์ที่ต้นเหตุของปัญหา ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างกลไกการป้องปรามการละเมิดลิขสิทธิ์ให้มีประสิทธิภาพและเป็นระบบมากขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับการผลิต

ผลิตภัณฑ์ซีดีดำเนินการผลิตสินค้าที่ถูกต้องตามกฎหมาย เนื่องจากในปีหนึ่ง ๆ อุตสาหกรรมการบินจึงจะมีรายได้จากส่วนนี้จำนวนมาก แต่ภาครัฐไม่สามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างเต็มที่ จึงต้องจัดระเบียบทางการค้าอย่างหนึ่งที่จะทำให้ภาครัฐสามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย

เกี่ยวกับประเด็นคำร้องของสมาชิกรัฐสภา

ตามประเด็นที่ ๑ ร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ในชั้นการตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๕) ได้คำนึงถึงบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ อย่างเคร่งครัด โดยได้ขอให้คณะรัฐมนตรีทบทวนหลักการของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้อีกครั้งว่า สมควรให้การควบคุมการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดีเป็นไปตามระบบกฎหมายที่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน โดยไม่จำเป็นต้องตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับเฉพาะกรณีหรือไม่ และหากเห็นว่า กฎหมายที่มีอยู่ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะดำเนินการแก้ไขกฎหมายนั้นให้สอดคล้องกับกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม หากได้ปรับเปลี่ยนหลักการสำคัญในการควบคุมการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดีจากระบบอนุญาตเป็นระบบการรายงานจดแจ้งจะไม่ก่อให้เกิดภาระแก่ผู้ประกอบการและไม่เป็นปัญหาในประเด็นขัดต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบด้วยและหากพิจารณาเปรียบเทียบร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. ที่คณะรัฐมนตรีเสนอกับร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. ที่คณะรัฐมนตรีเสนอและผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาไม่มีบทกำหนดโทษริบเครื่องจักรทำนองเดียวกับมาตรา ๓๘ แห่งร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. กรณีตามคำร้องเข้าใจว่า เป็นการเพิ่มเติมขึ้นในชั้นพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญสภาผู้แทนราษฎร

อนึ่ง ในชั้นตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๕) ได้เคยพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. ในส่วนที่เกี่ยวกับบทกำหนดโทษกรณีที่ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ ต้องระวางโทษ.... (ร่างใหม่ มาตรา ๒๕) ในปัญหาว่า กรณีที่ผู้ใดได้มาหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งเครื่องจักรแล้วไม่รายงานต่ออธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญาภายในกำหนดเวลา หรือกรณีที่ผู้ใดจำหน่าย จ่าย โอน เครื่องจักรแล้วไม่รายงานต่ออธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญาภายในกำหนดเวลา หรือผู้ใดได้มาหรือมีไว้ในครอบครอง

ซึ่งเมื่อพลาสติกอันเป็นวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตแล้วไม่รายงานให้อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญารายถึงประเภท ชนิด ปริมาณ และสถานที่เก็บภายในกำหนดเวลาแล้วจะรีบเครื่องจักรได้หรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๕) ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เครื่องจักรดังกล่าวศาลจะสั่งริบไม่ได้ เพราะไม่ใช่ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด เว้นแต่เครื่องจักรใดได้ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดีที่ละเมิดลิขสิทธิ์ ศาลอาจสั่งริบเครื่องจักรนั้นได้ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ เพราะเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาในด้านนโยบายของรัฐในอันที่จะป้องปรามการละเมิดลิขสิทธิ์ให้มีประสิทธิภาพและเป็นระบบมากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันผลิตภัณฑ์ซีดีมีบทบาทอย่างมากในชีวิตประจำวัน และในเชิงธุรกิจ และนับวันจะยิ่งขยายตัวมากขึ้นตามการพัฒนาของเทคโนโลยี จึงทำให้เกิดการละเมิดอย่างรุนแรงและกว้างขวางโดยผู้กระทำเป็นกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพล ซึ่งรวมถึงองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ การกระทำละเมิดโดยอาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่และมีการปรับเปลี่ยนวิธีการเพื่อหลบเลี่ยงอยู่ตลอดเวลา ทำให้การป้องกันและปราบปรามเป็นไปได้ยาก จึงจำเป็นต้องนำโทษทางอาญามาใช้บังคับเพื่อให้เกิดความเกรงกลัวและเด็ดขาด ประเด็นโทษริบเครื่องจักรจึงมีความเห็นดังนี้

(๑) กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายทางเศรษฐกิจ และเป็นกฎหมายแนวใหม่ที่มุ่งในการป้องกันที่ต้นเหตุของปัญหาที่ก่อให้เกิดการกระทำความผิด โดยมีเจตนารมณ์ในการกำหนดมาตรการเพื่อช่วยเสริมสร้างกลไกการป้องปรามการละเมิดลิขสิทธิ์ให้มีประสิทธิภาพและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยประหยัดงบประมาณและกำลังเจ้าหน้าที่ในการป้องปรามการละเมิดลิขสิทธิ์ และทำให้เจ้าของลิขสิทธิ์มีความมั่นใจที่จะลงทุน และสร้างสรรค์ผลงานชนิดใหม่ ๆ ทำให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้า นอกจากนั้นกฎหมายนี้ยังเป็นการจัดระเบียบทางการค้าอีกทางหนึ่ง ซึ่งจะส่งผลให้การประกอบธุรกิจเป็นไปอย่างโปร่งใสเป็นธรรม และภาครัฐสามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มเม็ดเต็มหน่วย

(๒) โทษริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา มุ่งเน้นใช้กับความผิดทางอาญาโดยทั่วไป มิได้มุ่งเน้นใช้กับความผิดทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะบทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในเรื่องดังกล่าว

(๓) โทษริบเครื่องจักรตามมาตรา ๓๘ เป็นการลงโทษในเชิงป้องปรามหรือยับยั้ง ช่มชู้ เพื่อตัดโอกาสในการนำเครื่องจักรไปใช้ในการกระทำความผิด

ประเด็นที่ ๒ เกี่ยวกับที่ว่า เนื้อหามาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ขัดต่อหลักประกันสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ หรือไม่

เนื้อหามาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดต่อหลักประกันสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนตามรัฐธรรมนูญโดยมีเหตุผล ดังนี้

(๑) ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายมุ่งกำกับดูแลทั้งตัวเครื่องจักร (เช่น กำหนดให้ผู้ได้มาหรือมิไว้ในครอบครองซึ่งเครื่องจักรต้องแจ้งต่ออธิบดี เป็นต้น) และกำกับดูแลความประพฤติของบุคคลซึ่งครอบครองเครื่องจักร (เช่น ผู้ใดจะทำการผลิต เมื่อจะเริ่มทำการผลิตซีดี จะต้องแจ้งก่อนเริ่มทำการผลิต และผู้ทำการผลิตมีหน้าที่ต้องทำและแสดงเครื่องหมายรับรองการผลิตและแสดงเครื่องหมายรับรองงานต้นแบบ เป็นต้น)

(๒) สำหรับประเด็นโทษริบเครื่องจักร เห็นว่า สามารถกระทำได้เพราะ

๒.๑ การลงโทษริบเครื่องจักร โดยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๗ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ มิได้เป็นการลงโทษต่อเครื่องจักร

๒.๒ เครื่องจักรผลิตซีดี เป็นเครื่องมือหลักสำคัญของกระบวนการผลิตซีดี หากถูกนำไปใช้ในการกระทำผิด จะสร้างความเสียหายอย่างมาก เพราะสามารถผลิตได้เป็นจำนวนมาก โดยเครื่องจักร ๑ เครื่อง ๑ หัวฉีด สามารถผลิตซีดีได้ประมาณ ๔.๕ ล้านแผ่นต่อปี และก่อให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าของลิขสิทธิ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศและเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างกว้างขวางการป้องปรามหรือยับยั้งข่มขู่ตามหลักการลงโทษที่ต้นตอของปัญหาเป็นการตัดโอกาสในการนำเครื่องจักรไปใช้ในการกระทำผิดเป็นผลทำให้ผู้ที่คิดจะกระทำความผิดหรือมีเจตนาไม่สุจริตเกิดความเกรงกลัวและทำให้การละเมิดลิขสิทธิ์ลดลง

๒.๓ กฎหมายทุกฉบับที่ออกบังคับใช้ย่อมต้องมีบทบัญญัติบางส่วนที่อาจจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลทั้งสิ้น ดังนั้น หากมีความจำเป็นเพื่อความสงบเรียบร้อยและความเป็นระเบียบของบ้านเมืองตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๔๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมกระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ ดังนั้น การกำหนดโทษริบเครื่องจักรตามมาตรา ๓๘ จึงกระทำได้

(๓) กฎหมายที่กำหนดโทษริบทรัพย์ในทำนองเดียวกันกับกฎหมายนี้ คือ พระราชบัญญัติ เลื่อยโซยนต์ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ และมาตรา ๑๗ ซึ่งกำหนดให้ริบเลื่อยโซยนต์ของผู้ไม่ได้รับอนุญาต ให้มี ผลิต หรือนำเข้า หรือผู้ที่ไม่จัดทำบัญชีและหมายเลขแสดงหน่วยการผลิตได้ และพระราชบัญญัติ สุลกากร (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๗ ตริ และมาตรา ๑๒ ซึ่งกำหนดให้ริบสิ่งของที่ขนถ่าย ในทะเลนอกเขตท่าโดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือไม่ได้รับอนุญาต และกำหนดให้ริบเรือ รถ เกวียน ยานพาหนะ หีบห่อหรือภาชนะที่ได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการย้าย ช้อนเร้น หรือขนของที่มีได้เสียภาษี หรือที่ต้องจำกัด หรือต้องห้าม

ประเด็นที่ ๓ ที่ว่า เนื้อหามาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อสิทธิขั้นพื้นฐานในทรัพย์สิน ของบุคคลตามมาตรา ๔๘ ของรัฐธรรมนูญ หรือไม่

เนื้อหามาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อสิทธิขั้นพื้นฐานในทรัพย์สินของบุคคลตาม มาตรา ๔๘ ของรัฐธรรมนูญ โดยมีเหตุผลดังนี้

(๑) ตามร่างกฎหมายฉบับนี้ เป็นการกำหนดหน้าที่ของบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ภาครัฐ ต้องการกำกับดูแลทั้งสิ้น ส่วนเครื่องจักรเป็นเพียงเครื่องมือเท่านั้น หากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ดำเนินการตาม หน้าที่ที่กฎหมายกำหนด ก็ควรลงโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

(๒) การลงโทษริบเครื่องจักรตามมาตรา ๓๘ เป็นการป้องปราม หรือยับยั้ง ช่มชู้ เพื่อตัดโอกาส ในการนำเครื่องจักรไปใช้ในการกระทำความผิด หากมีการบัญญัติไว้เป็นกฎหมาย ย่อมไม่ขัดหรือแย้ง ต่อสิทธิขั้นพื้นฐานในทรัพย์สินของบุคคลตามมาตรา ๔๘ แต่อย่างใด

(๓) การกำหนดโทษริบเครื่องจักร มิได้หมายความว่า ศาลจะสั่งริบในทุกกรณี แต่ศาลจะ เป็นผู้พิจารณาว่าบุคคลนั้นมีเจตนาในการกระทำความผิดหรือไม่ หากขาดเจตนากระทำความผิด ก็ไม่อาจ ลงโทษได้

ประเด็นที่ ๔ ที่ว่า มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ขัดแย้งต่อหลักประกันสิทธิพื้นฐานของบุคคลในคดีอาญา หรือไม่

มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดแย้งต่อหลักประกันสิทธิพื้นฐานของบุคคลในคดีอาญา โดยมีเหตุผล ดังนี้

(๑) กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายทางเศรษฐกิจที่มุ่งลงโทษเอากับตัวทรัพย์สินที่สามารถใช้ กระทำละเมิดลิขสิทธิ์เป็นหลัก เพื่อป้องปรามหรือยับยั้งหรือตัดโอกาสในการนำเครื่องจักรไปกระทำความผิด

การลงโทษต่อตัวบุคคลผู้ครอบครองเครื่องจักรเพียงอย่างเดียวไม่สามารถป้องปรามหรือยับยั้งการกระทำละเมิดได้โดยเด็ดขาด

(๒) ผู้ประกอบการผลิตซีดีส่วนใหญ่มีเงินทุนจำนวนมาก และมักเกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพลโรงงานผลิตซีดีแต่ละโรงงานใช้เงินทุนจำนวนมาก จำนวนสิบล้านหรือร้อยล้านบาทหากโทษไม่รุนแรงผู้กระทำความผิดย่อมไม่เกรงกลัวกฎหมาย นอกจากนั้นผู้ประกอบการผลิตซีดีละเมิดลิขสิทธิ์โดยเฉพาะคนต่างชาติมักจ้างบุคคลทั่วไป ซึ่งมีอาชีพรับจ้างมาเป็นกรรมการ ผู้ถือหุ้น ผู้ดูแล หรือผู้จัดการโรงงาน เมื่อถูกจับกุมได้ก็จะให้สมอ้างว่าเป็นเจ้าของ ทำให้ไม่สามารถเอาผิดไปถึงตัวผู้บังคับการได้

(๓) หากกำหนดโทษรับเครื่องจักร โดยมีข้อยกเว้น ย่อมเป็นการเปิดช่องทางให้มีการเช่าเครื่องจักรไปผลิตซีดีละเมิดลิขสิทธิ์ เมื่อมีการจับกุมได้เจ้าของเครื่องจักรก็มาร้องขอคืนของกลางในภายหลังโดยอ้างว่าตนมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดเหมือนเช่นที่ประสบปัญหาดังกล่าวมาแล้ว

(๔) โทษรับเครื่องจักรตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง นอกจากเป็นโทษทางอาญาแล้ว ยังเป็นมาตรการทางบริหาร เพื่อป้องกันกรกระทำผิดด้วย

ประเด็นที่ ๕ ที่ว่า มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ชัดแย้งต่อกรอบการใช้อำนาจอย่างได้สัดส่วนหรือไม่

มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ไม่ชัดเจนต่อกรอบการใช้อำนาจอย่างได้สัดส่วน โดยมีเหตุผลดังนี้

(๑) มาตรการในการลงโทษที่กำหนด ควรคำนึงถึงว่าเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยส่วนรวมหรือไม่ เนื่องจากเครื่องจักรสามารถนำไปใช้ในการผลิตสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ได้เป็นจำนวนมาก และก่อให้เกิดผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อเจ้าของลิขสิทธิ์ ผู้ที่ใช้แรงงานอยู่ในอุตสาหกรรมลิขสิทธิ์และการค้าระหว่างประเทศ หากมีการกำหนดโทษไม่เด็ดขาดและรุนแรงที่เหมาะสม ผู้ที่นำเครื่องจักรไปผลิตสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ย่อมไม่เกิดความเกรงกลัว

(๒) ปัจจุบันมีผู้ประกอบการโรงงานผลิตซีดีอยู่เพียงประมาณ ๔๑ ราย เท่านั้น การประชาสัมพันธ์ความรู้กฎหมายฉบับนี้สามารถทำได้อย่างทั่วถึง ดังนั้นผู้รับโอนอาจกำหนดเงื่อนไขไว้ในสัญญาซื้อขายว่าผู้โอนต้องแจ้งการโอนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

(๓) เครื่องจักรผลิตซีดี เมื่อมีการเข้าไปใช้ก็ย่อมต้องนำไปผลิตซีดี มิได้นำไปผลิตสินค้าอย่างอื่นอย่างแน่นอน ประกอบกับค่ายเพลงหรือภาพยนตร์ซึ่งเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์รายใหญ่ที่ประกอบการอยู่ในประเทศไทย ก็มีเพียงไม่กี่ราย ผู้ให้เช่าจึงสามารถตรวจสอบการใช้เครื่องจักรได้

(๔) ตามมาตรา ๑๖ แม้กฎหมายจะกำหนดให้มีการแจ้งการครอบครองเครื่องจักรทุกครั้ง หากไม่มีการกำหนดโทษรับเครื่องจักรโดยเด็ดขาด เจ้าของเครื่องจักรอาจเสี่ยงที่จะไม่แจ้งการครอบครองเครื่องจักร เพราะมีโทษสถานเบา และทำสัญญาให้ผู้อื่นเช่าเครื่องจักรนำไปผลิตสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ เมื่อถูกจับกุม เจ้าของเครื่องจักรก็จะมาร้องขอคืนเครื่องจักรของกลาง โดยอ้างว่ามีไม่รู้เห็นเป็นใจในการกระทำผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ทำให้การป้องปรามการกระทำละเมิดลิขสิทธิ์ที่ต้นเหตุของปัญหาตามเจตนารมณ์ของร่างกฎหมายฉบับนี้ไร้ผล

นายแก้วสรร อติโพธิ สมาชิกวุฒิสภา ซึ่งแจ้งว่า หลังจากร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. ผ่านการพิจารณาของสภาแล้วได้พิจารณาเห็นว่า เป็นเรื่องสำคัญจึงได้ขอให้สมาชิกวุฒิสภาลงลายมือชื่อเพื่อเสนอความเห็นต่อประธานวุฒิสภาเพื่อเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญให้ตัดสินเป็นบรรทัดฐานว่า การที่จะยึดทรัพย์สินที่ไม่ได้ใช้กระทำความผิดและมีได้ได้มาโดยการทำความผิดรับในทุกกรณีนี้กฎหมายไทยเรานำยอมรับหรือไม่

ที่ว่าประเทศไทยมีเครื่องผลิตซีดีมากกว่าเกาะอังกฤษทำให้เห็นว่า ที่ผลิตออกมาใช้ก็คือซีดีเถื่อน เห็นด้วยกับรัฐบาลที่ใช้กฎหมายเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ ต้องไปจับตอนผลิตเมื่อมีข่าวว่ากำลังถูกละเมิดลิขสิทธิ์ ที่ไหนก็ต้องอาศัยเจ้าของลิขสิทธิ์ อาศัยการแสวงหาข้อเท็จจริงโดยการสืบสวน เวลาเข้าไปจับจะต้องมีการจัดโรงงาน ผู้กระทำความผิดก็ทำลายหลักฐาน เป็นปัญหาของทางราชการมาตลอด เกี่ยวกับข้อที่ว่า รัฐบาลถูกบีบอย่างหนักกว่าการที่เราจะเข้าสู่ระบบการค้าเสรีแต่เรากลายเป็นศูนย์ผลิตซีดีเถื่อน ไม่ใช่แค่ขายในประเทศส่งออกก็มี ทั้งเพลงทั้งภาพยนตร์อะไรต่าง ๆ ฉะนั้นเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะต้องปราบให้ได้ อันนี้วุฒิสภาเห็นด้วย ฉะนั้นกฎหมายลิขสิทธิ์ไม่เพียงพอ

รัฐบาลชี้แจงว่า รัฐบาลไม่ต้องการจะใช้เป็นเครื่องมือประกอบกฎหมายลิขสิทธิ์ เลยมาคุมที่การผลิตซีดี ไม่พูดเลยว่ามีละเมิดลิขสิทธิ์หรือเปล่า แต่หมายความว่า การผลิตซีดีตั้งแต่ขั้นการทำเป็นแผ่น หนึ่งขั้นตอน ขั้นที่สองเรียกว่าเป็นขั้นอัด ภาพ หรือเสียงลงไปเป็นอีกขั้นตอนหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นโรงงานเดียวกันก็ได้ ทำทั้งสองอย่างก็ได้ หรือบางโรงงานก็ผลิตแต่ซีดีเปล่าแล้วก็ส่งให้บุคคลอื่นไปอัดก็ได้ พวกนี้ต้องคุม เพราะฉะนั้นจึงเป็นที่มาของกฎหมายนี้ ระบบเริ่มตั้งแต่

๑. การบอกว่าผู้ใดมีไว้ในครอบครอง โอน หรือรับโอนต้องแจ้งให้ทราบ ได้สอบถาม กรมทรัพย์สินทางปัญญาว่าแจ้งเพื่ออะไร ไม่ใช่ระบบอนุญาตใช้ใหม่ กรมทรัพย์สินทางปัญญาดอกไม่ใช่เป็นระบบแจ้ง แจ้งเพื่อที่จะเข้าไปตรวจ ฉะนั้นตรงนี้ไม่เหมือนอาวุธปืน อาวุธปืนนี้ไม่ให้แจ้ง ปืนขออนุญาต

เรามีความจำเป็นต้องพกพาใหม่ ต้องมีไว้ในครอบครองใหม่ แต่ซื้ด้นั้นเป็นเพียงระบบแข็งเท่านั้น ไม่ใช่ทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิด อันนี้เป็นแนวทางแรกที่รัฐบาลตัดสินใจ ถ้ารัฐบาลตัดสินใจว่าเป็นมีทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิดแล้วแต่ได้รับอนุญาตเหมือนเลื่อยโซยนต์ หรือปืนอะไรต่างๆ อย่างนี้ ถ้าข้าพเจ้าเป็นรัฐบาลเลือกเส้นทางนี้ เพราะความผิดอยู่ที่เครื่อง แต่รัฐบาลไม่เลือกเส้นทางนี้ ถ้าเลือกเส้นทางนี้เมื่อไปเจอเครื่องจักรที่ไม่ได้แจ้งไว้ในโรงงานไหนก็ยึดเลยเพราะเป็นทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิด แต่รัฐบาลไม่เดินเส้นทางนี้ ก็ถามว่าทำไม ถ้าทางกรมทรัพย์สินทางปัญญามาขอให้ท่านถามตรงนี้ด้วยว่าทำไมเลือกอันนี้ กรมทรัพย์สินทางปัญญาก็บอกว่าไม่รู้จะอนุญาตยังไง อะไรจะมาเป็นเหตุว่าอนุญาตหรือไม่อนุญาต ถ้าปืนก็ยังคว่าเป็นผู้รับเหมาขนเงินไปให้ลูกน้องก็ควรหรือไม่ควรอนุญาต แต่ถ้าเป็นเครื่องจักรซึ่งใช้ในการผลิต ตรงนี้บอกว่าใช้ระบบอนุญาตแล้วก็มีไว้เป็นความผิดไม่ได้ นี่เป็นทางแยกที่หนึ่งที่รัฐบาลไม่เดิน

รัฐบาลก็เลยมาเดินตรงที่การกระทำความผิด รัฐบาลไม่เดินว่าตัวเครื่องจักรเป็นตัวที่ต้องควบคุม เป็นตัวอันตราย ไม่เดินตรงนี้ แต่เดินตรงที่การกระทำความผิดว่า ๑. ใครมีอยู่ต้องแจ้งให้ทราบ โอนต้องแจ้ง รับโอนต้องแจ้ง การฝ่าฝืนมีโทษจำคุกหรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ

๒. หลังจากที่อยู่แล้วเครื่องอยู่ที่ไหนอย่างไร ข้อที่ ๒ ใครรับคำสั่งที่จะผลิตเป็นแผ่นแปลาก็ดี ถ้าแผ่นแปลาก็ขอให้แสดงเครื่องหมายรับรองการผลิต แต่ถ้ารับคำสั่งที่จะอัดเพลงลงไปด้วยตรงนี้ต้องขอเครื่องหมายอีกตัวหนึ่ง คือ เครื่องหมายรับรองงานที่จะผลิตว่าเพลงนี้ผู้แต่งเป็นใคร มีใบรับรองยินยอมเรียบร้อย แล้วก็บอกว่าจะผลิตเมื่อไหร่ ที่ไหน จำนวนเท่าใด กรมทรัพย์สินทางปัญญาก็จะออกเครื่องหมายมาให้ ๑ หรือ ๒ เครื่องหมายแล้วแต่คำขอ นี่คือการควบคุมการกระทำตัวที่สอง มีโอนรับโอนต้องแจ้ง ๒ จะผลิตอะไรต้องแจ้ง

๓. พอลงมือผลิตว่ามีหน้าที่ต้องเอาเครื่องหมายที่ได้รับมาอัดลงไปแผ่น แล้วต้องผลิต ณ สถานที่ที่แจ้งไว้ ผลิตตามจำนวนที่แจ้งไว้ทุกอย่างแล้วก็ทำบัญชี

ทั้งหมดก็มีอยู่ ๓ ขั้นตอน ซึ่งมีไว้ก็เพื่อเจ้าหน้าที่จะได้เข้าไปที่โรงงานพอเห็นว่ามีเครื่องอยู่ก็ขอบัญชี ถ้าไม่มี ไม่มีการแจ้งไว้เลยก็เป็นการผลิตโดยไม่แจ้ง หรือมีการผลิตโดยแจ้งไว้แต่ทำเกินก็เป็นการใช้เครื่องหมายเกิน หรือเอาเครื่องหมายอื่นมาก็เป็นการผลิตโดยเอาเครื่องหมายงานอื่นมา พวกนี้ก็จะมีความผิดอีก ซึ่งทุกคนเห็นด้วย บอกระบบนี้จะทำให้มีการบังคับใช้กฎหมายได้ดี กฎหมายลิขสิทธิ์ก็จะไม่ใช่เศษกระดาษอีกต่อไป เพราะมีตัวนี้มาใช้ควบคู่กัน

เกี่ยวกับที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโทษจำคุกนี้ไม่ตั้งใจ โทษปรับไม่ตั้งใจ พอมาถึงโทษริบทรัพย์สิน ปรากฏว่า รับทุกกรณี ในความเห็นของพวกเขาซึ่งเป็นเสียงข้างน้อยเห็นว่าการริบเครื่องจักรต้องรับในกรณีที่ถูกใช้ในการกระทำความผิด คือ เอาไปผลิตโดยไม่แจ้งผลิต โดยใช้เครื่องหมายอื่น ผลิตเกินจำนวน เท่านั้น แต่ปรากฏว่า ร่างของรัฐบาลเกินไปกว่านั้นร่างของรัฐบาลไปคลุมถึงส่วนที่เป็นหน้าที่อุปกรณ์คือหน้าที่ที่ว่า รับคำสั่งให้ผลิตมาต้องแจ้งรับคำสั่งมาแล้วยังไม่ได้แจ้ง อาจจะตั้งเม็ดพลาสติกมาแล้วแต่ยังไม่ทันลงมือผลิตโดนจับ ยึดเครื่อง ทำไมเครื่องยังไม่ได้ใช้ในการกระทำความผิดยึดทำไม และในกรณีที่ไม่มีแจ้งก็โดนจำคุกโดนปรับพอแล้ว ไปยึดเครื่องไม่ได้เพราะยังไม่ได้ใช้ในการกระทำความผิด อันที่สอง ซึ่งเป็นหน้าที่อุปกรณ์เหมือนกันคือเราจำเป็นต้องรู้ว่าเครื่องอยู่ไหน เพื่อจะได้ไปตรวจถูก แต่กลับบอกว่า ผู้ใดมีไว้ในครอบครอง ผู้ใดโอน ผู้ใดรับโอนแล้วไม่แจ้งก็ยึดอีก ฉะนั้นถ้านายสุจิต ฯ เอาเครื่องมาใช้หนี้ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าก็รับโอนมา นายสุจิต ฯ ไม่ได้แจ้งว่าโอนให้แล้ว ถ้าเปลี่ยนมือแล้วไม่แจ้งริบเครื่อง เพราะฉะนั้น จุดของพวกเขาที่เป็นเสียงข้างน้อยคือว่า โทษริบเครื่องจักรต้องใช้เฉพาะกรณีที่เป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดเท่านั้น ถ้าไม่ได้ใช้เช่นว่าจะผิดรับคำสั่งให้ผลิตแล้วไม่แจ้งก็ดี หรือโอนเปลี่ยนมือแล้วไม่แจ้งก็ดี ไม่ควรจะยึดเพราะมีโทษอาญาอยู่แล้ว อภิปรายกันในสภาพอย่างนี้ กรรมการเสียงข้างมากก็เสนอว่า หน้าที่อุปกรณ์พวกนี้ พวกไม่แจ้งทั้งหลาย ไม่แจ้งการผลิต ไม่แจ้งการโอน ไม่เอา อันนี้ก็ประเด็นแรก นี่เป็นประเด็นที่หนึ่ง โทษริบเครื่องจักรควรใช้ในกรณีการกระทำความผิดส่วนตัว ส่วนหลักหรือส่วนอุปกรณ์ ซึ่งอันนี้ถ้าท่านดูคำชี้แจงของคณะรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีก็เขียนรับมาเองว่า คณะกรรมการกฤษฎีกาคณะที่ ๕ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เครื่องจักรดังกล่าวศาลสั่งรับไม่ได้ เพราะไม่ใช่ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด กฤษฎีกาเองก็ห่วง ก็ไม่ทราบว่าจะทางกระทรวงพาณิชย์ไปผ่านคณะรัฐมนตรีหรือเปล่าหรือมาเดิมเองหรือแก้เองไม่ทราบ รัฐบาลยื่นมาให้ยึดใน ๒ กรณีนี้ด้วยในคำชี้แจงว่าเป็นด้านนโยบายของรัฐ ที่จะป้องปรามการละเมิดลิขสิทธิ์ให้มีประสิทธิภาพและเป็นระบบมากขึ้น คือถ้านึกแต่เพียงว่า จะเขียนกฎหมายแรง ๆ ให้คนกลัว เครื่องจักรวันนี้ยังไม่ได้ใช้กระทำความผิด แต่ก็ถือว่าเจ้าของจะใช้กระทำความผิดแล้วจึงยึด การเขียนกฎหมายอย่างนี้ ไม่ต้องไปดักจับตอนผลิต เห็นว่าเป็นกฎหมายที่ร่างมาโดยไม่ได้เคารพสิทธิอะไรทั้งสิ้น เห็นว่า รัฐบาลกล้าเสนอนั้นร่างรัฐธรรมนูญ คือ มาตรา ๒๕ เป็นกลไกสำคัญที่สุด ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญจะช่วยดูตรงนี้ให้ได้ คือกฎหมายวางหลักประกันสิทธิเสรีภาพเกี่ยวกับทรัพย์สินของบุคคลว่าบุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพใน

ทรัพย์สินทั้งนั้นจะจำกัดไม่ได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายให้อำนาจโดยเฉพาะเพื่อการนั้นด้วยเหตุใด ถามว่า
 ดิกริชของมันตรงนี้ ถ้าเป็นแต่เพียงอ้างเหตุความสงบ อ้างเหตุนโยบายแล้วทำได้จนสุดโต่ง แต่ถ้ายื่นอยู่
 ที่มาตรา ๒๕ จะพิจารณาถึงสัดส่วนการใช้อำนาจว่า การล่วงสิทธิจะต้องได้สัดส่วนกับปัญหาในทาง
 นโยบายนั้น และต้องไม่ทำให้สิทธินั้นเสียหายสำคัญ ถ้าจะริบทรัพย์สินก็ต้องรอ ต้องสืบให้ปรากฏ
 ชัดว่าผลิตแล้วจึงยึดได้ หรือออกกฎหมายไปเลยว่า เครื่องจักรมีไว้เป็นความผิดก็ทำได้ เพราะก็รู้ว่า
 เครื่องจักรมีไว้ไม่มีความผิด เมื่อไปทางนั้นไม่ได้ คณะรัฐมนตรีก็เลยต้องมาเอาที่ตัวการกระทำ
 ความผิด พุดถึงตัวการกระทำ ความผิดซึ่งยังไม่ได้ทำผิดแต่ไปยึดทรัพย์สินของตัวการนั้น ฉะนั้น
 กฎหมายนี้เห็นชัด ๆ ว่า เจตนารมณ์มุ่งต้องการที่จะควบคุมเครื่องจักร ไม่ได้มุ่งควบคุมการกระทำ
 เครื่องจักรใดจะผลิตอะไรแล้วไม่แจ้งให้ยึด เครื่องจักรใดย้ายภูมิลำเนาไม่แจ้งให้ยึด เครื่องจักรใดผลิต
 อะไรต่าง ๆ ไม่แจ้งให้ยึด หลักนี้ได้แต่สองอันแรกไม่ถูก ฉะนั้นกฎหมายนี้เป็นกฎหมายเกี่ยวกับ
 เครื่องจักร กฎหมายที่ต้องการควบคุมเครื่องจักรโดยไม่เห็นสิทธิของคน จากการตรวจสอบพบว่าหลัง
 เศรษฐกิจตกต่ำ เครื่องจักรตัวหนึ่ง ๔๐ ล้าน เจ้าของเดิมมักจะให้เช่า ชื่อขาดไม่มีใครซื้อ ข้าพเจ้าให้
 นายสุจิต ฯ เข้าไป นายสุจิต ฯ ทำอะไรไปโอนใครต่อข้าพเจ้าไม่รู้เรื่องถูกยึด ไม่เหมือนรถยนต์
 รถยนต์ใช้ได้ แต่เครื่องจักรอยู่ของมันตรงนี้ และกฎหมายสมบูรณ์แล้ว ใครก็ต้องแจ้ง ตรวจสอบได้หมดแล้ว
 คุมที่คนก็พอแล้ว

การริบทรัพย์สินโดยเป็นทรัพย์สินที่ไม่ได้ใช้ในการกระทำผิด ทำได้ใหม่ในกฎหมายไทย
 ไม่ใช่ทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิด ไม่ใช่ทรัพย์สินที่ได้มาโดยกระทำผิด แต่เป็นทรัพย์สินที่น่า
 ระแวงเท่านั้น ยึดได้ใหม่ นี่คือประเด็นที่หนึ่ง

ประเด็นที่สอง สมมติว่ารัฐบาลยอมว่าเฉพาะผลิตจึงจะริบ สมมุติยอม ก็มาสู่ประเด็นที่สอง
 ถ้าเป็นกรณีอย่างที่ว่า ให้นายสุจิตเช่าเครื่องไป เพราะข้าพเจ้าติดภาระหนี้สิน เศรษฐกิจตกต่ำ ฉะนั้นนายสุจิต ฯ
 เอาเครื่องไปผลิตซื้ดีเถื่อน ข้าพเจ้าไม่รู้ไม่เห็นจริง ๆ มีหลักฐานว่า นายสุจิต ฯ ไม่ใช่ตัวแทนของ
 ข้าพเจ้า ทุกวันนี้ได้ค่าเช่าจากนายสุจิต ฯ เท่านั้นเอง ฉะนั้นถ้าเป็นการริบตามหลักประมวลกฎหมาย
 อาญาไม่ได้ ถ้าเจ้าของไม่รู้เห็นเป็นใจริบไม่ได้ แต่กฎหมายนี้ เขียนว่าเป็นกรณีเฉพาะ คือถ้ากฎหมาย
 อาญาจะขึ้นว่า ถ้าไม่ใช่กรณีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ ศาลมีอำนาจสั่งริบ เป็นดุลพินิจ ข้อที่ ๒
 เจ้าของต้องรู้เห็นเป็นใจจึงจะริบได้ แต่กรณีนี้เป็นกฎหมายเฉพาะ เขียนถึงขนาดนี้ เขียนต่างจาก
 ประมวลกฎหมายอาญา คือ ๑. บังคับศาล ให้ศาลริบ ๒. ห้ามเถียง ของใครไม่รู้ ริบหมด นี่เป็น

ประเด็นที่สอง ข้าพเจ้าไม่ได้เถียงว่าจะรีบในเรื่องใด ถามว่าถ้าเจ้าของไม่รู้รีบได้ไหม ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา รีบไม่ได้ แต่ฝากภาระนำสืบไว้กับคนเถียง เว้นแต่จะพิสูจน์ต่อศาล ซึ่งในปัจจุบันอย่างกฎหมายประมง เรือหลุดทุกที เรือจับปลาผิดฤดูหลุดทุกที ผู้พิพากษาที่รู้ว่าหลุดข้างล่างไม่ได้หลุดที่ผู้พิพากษา หลุดที่ตำรวจกับอัยการ แต่ในกรณีนี้ให้ศาลรีบ ข้าพเจ้าเห็นว่าเห็นด้วยถ้าได้ความว่าเจ้าของรู้เห็นเป็นใจต้องรีบ ตำรวจอัยการไม่เป็นดุลพินิจ แล้วฝากภาระนำสืบให้กับเจ้าของซึ่งระบบนี้ดี ระบบนี้มีอยู่แล้ว ถ้าใครครอบครองต้องแจ้ง ใครรับโอนต้องแจ้ง ฉะนั้นเครื่อง ๔๐ ล้าน ข้าพเจ้าจะแต่งบุคคลที่ไม่ไว้วางใจมาผลิตนั้นเป็นไปได้ ทั้งในความเป็นจริงก็ดี ทั้งในหลักกิติ เราก็เห็นว่าให้ศาลรีบ ทั้งสิ้นรับได้ แต่ที่บอกว่าจะรู้เห็นเป็นใจหรือไม่ ไม่สำคัญ ตรงนี้รับไม่ได้ เพราะโดยสภาพเป็นเรื่องที่รัฐควรจะต้องเคารพสิทธิพื้นฐานในทรัพย์สิน เราอาจร่างกฎหมายเทคนิคว่าใครมีไว้ใครโอนอะไรต้องแจ้งเบื้องต้นเป็นเรื่องเหมาะสมแล้ว แล้วฝากภาระนำสืบให้แก่เจ้าของกรรมสิทธิ์ด้วยเหตุนี้ ประเด็นที่สอง กระทบการเสียงข้างมากได้เสนอในสภาว่าหลักอันนี้ยังต้องยืนอยู่ ก็ทั้งสองประเด็น ทั้งเรื่องโอนเครื่องจักรไม่แจ้งก็รีบ อันที่สอง รีบโดยเจ้าของรู้เห็นเป็นใจหรือไม่ไม่สำคัญ ทั้งสองประเด็นนี้ เสียงข้างมากในสภาบอกว่า ต้องรีบเครื่องจักร

สำหรับกรณีอื่น คำชี้แจงของคณะรัฐมนตรีได้อ้างถึงพระราชบัญญัติเลื่อยโซยนต์ พ.ศ. ๒๕๕๕ ว่าให้รีบเลื่อยโซยนต์ของผู้ไม่ได้รับอนุญาตให้มีให้ผลิตหรือนำเข้า แต่พระราชบัญญัตินี้ไม่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติเลื่อยโซยนต์ เพราะเลื่อยโซยนต์เป็นสิ่งที่อันตรายโดยสภาพ ในการทำลายป่า เป็นเรื่องที่มีไว้เป็นความผิด แต่เครื่องจักรซีดีไม่ใช่อันตรายโดยสภาพ อันที่สอง ที่อ้างคือพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้รีบสิ่งของที่ขนถ่ายในทะเลนอกเขตท่า โดยไม่มีเหตุสมควรหรือได้รับอนุญาตกำหนดให้รีบเรือ รถ เกวียน ยานพาหนะ หีบ ห่อภาชนะที่มีไว้เพื่อใช้ในการย้ายซ่อนเร้น เจ้าของรู้เห็นเป็นใจหรือไม่ เป็นเรื่องมีการขนถ่ายในทะเลนอกเขตท่า มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น และก็นื่องมาเท่านั้นเอง แต่ในกรณีซีดีเห็นว่าเทียบกันไม่ได้

พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่จะรีบทรัพย์สินโดยเป็นทรัพย์สินที่ไม่ได้ใช้ในการกระทำผิดและเจ้าของไม่รู้เห็นเป็นใจเป็นก้าวสำคัญของกฎหมายไทยจำเป็นต้องยืนมาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพื่อเป็นบรรทัดฐาน

นางสาวภาณุมาศ สิริทิเวดิน ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ชี้แจงเกี่ยวกับที่มาของมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง ว่าในชั้นพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาไม่มีประเด็นกรณีรีบ

เครื่องจักร ในชั้นการพิจารณาของกรมการสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีรัฐมนตรีพัฒนา เมืองสุข เป็นประธานกรมการเกรงว่า กฎหมายจะไม่มีผลบังคับใช้จริงจึง ไม่มีประสิทธิภาพในการใช้บังคับ จึงได้เพิ่มประเด็นเรื่องการริบเข้าไป แล้วผ่านการพิจารณาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สำหรับชั้นการพิจารณา ของวุฒิสภา นายแก้วสรร ฯ ได้ให้เหตุผลว่า ทรัพย์สินที่จะริบได้ต้องเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำ ความผิด เพราะฉะนั้นถ้าปล่อยให้ใช้คำว่า ริบ อย่างนี้ ไม่แจ้งก็ริบ นายแก้วสรร ฯ เห็นว่าน่าจะขัด รัฐธรรมนูญ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นด้วยกับนายแก้วสรร ฯ

นายบรรยง ลัมประยูรวงศ์ รองอธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งเจงที่มาของร่างกฎหมาย ฉบับนี้ว่า นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ กระทรวงพาณิชย์ได้ตั้งกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่ง เพื่อยกร่าง กฎหมายขึ้นมารวม ๖๑ มาตรา ผ่านการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีโดยรับหลักการและส่งไปสู่การพิจารณา ของคณะกรรมการกฤษฎีกา ในขั้นต้น ร่างกฎหมายฉบับแรกคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาแล้ว ได้ท้วงติงลงมาและก็ได้มีการประชุมปรึกษากันว่าน่าจะขัดรัฐธรรมนูญทั้งฉบับเลย โดยเห็นว่าจะเป็นการลดทอนเสรีภาพในการประกอบธุรกิจและของบุคคล คณะกรรมการกฤษฎีกาได้แนะนำ ให้ความเห็นที่ร่างในฉบับนั้นสาระสำคัญก็คือ ต้องขออนุญาตทุกเรื่อง ต้องขออนุญาตผลิตซิติติ ต้องขออนุญาตนำทุกอย่างต้องเป็นการขออนุญาตจึงได้พยายามมาปรับปรุงใหม่โดยคณะกรรมการ กฤษฎีการ่วมกับกรมทรัพย์สินทางปัญญาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยกันยกร่าง ร่างที่เห็นอยู่ที่ผ่าน การพิจารณาของรัฐสภาวันนี้เป็นร่างที่สอง

หลักการของร่างกฎหมายฉบับนี้เป็นลักษณะการแจ้ง เพื่อไม่ให้เป็นการอนุญาต ในระยะแรกที่ยกร่าง มีทั้งหมดประมาณ ๓๓ มาตรา อย่างที่ผู้แทนกฤษฎีกาชี้แจง ไม่มีเกี่ยวกับเรื่อง ริบเครื่องจักร ไปเพิ่มเติมในชั้นกรมการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พอไปถึงชั้นกรมการของ วุฒิสภาก็ไม่มีอะไรขัดข้อง แม้จะมีความเห็นของบางคน เช่น นายแก้วสรร ฯ ก็ตาม ก็ผ่านการพิจารณา ของวุฒิสภา ในที่สุดได้ออกมาเป็นกฎหมาย

เหตุผลที่ต้องมีมาตรานี้ เนื่องจากกฎหมายปัจจุบันก่อนที่มีร่างฉบับนี้การละเมิดเรื่องซิติรุนแรงมาก เราใช้กฎหมายลิขสิทธิ์ กฎหมายลิขสิทธิ์แต่เดิมนั้นเราใช้ในกรณีการกระทำละเมิดเรื่องลิขสิทธิ์ ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ หรือเราไปพูดเรื่องริบเครื่องจักร กรณีที่ไปทำการละเมิด สามารถไปจับ ไปอายัดเครื่องจักรได้ เราเคยอายัดเครื่องมาได้ประมาณ ๑๒ เครื่อง มีปัญหาตามมา เวลาขึ้นศาลมักจะ ริบไม่ได้ ด้วยเหตุผลว่า กรณีที่ ๑ วิธีการทำงานของคนที่กระทำละเมิด เครื่องจักรเวลาไปจับในกรณี

อย่างนี้ต้องจับขณะกระทำผิด แปลว่าต้องมีแผ่นซีดีกำลังทำการผลิตอยู่ ถือว่าเครื่องจักรนั้นใช้ในการกระทำผิด ในทางปฏิบัติเวลาเจ้าหน้าที่ไปจับ คือ เจ้าหน้าที่ของกรมทรัพย์สินทางปัญญาก็จะไปร่วมด้วย ถ้าผู้กระทำความผิดรู้ล่วงหน้าก็เพียงแค่ดึงแผ่นซีดีออกมาแล้วก็ทำลายแผ่นซีดี เครื่องจักรนั้นก็จะมีสภาพเป็นเครื่องจักรเปล่า ๆ นั่นเอง แล้วในที่สุดก็จับไม่ได้สักที กรณีที่ ๒ เวลาไปจับ ในทางปฏิบัติในการประกอบธุรกิจ เช่น มีคนซื้อบรรจุ ๆ เป็นเจ้าของเครื่องจักร แต่มักจะให้นางภานุมาศ ฯ เข้าแล้วนางภานุมาศ ฯ ก็เอาเข้าไปทำอะไรที่สุดแต่เวลาศาลจะริบก็ไปยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินเพราะเครื่องจักรไม่ใช่ของนางภานุมาศ ฯ ซึ่งเป็นวิธีการที่ทำกันมาอย่างนี้ตลอด เพราะฉะนั้นในชั้นพิจารณาของกรรมการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงเห็นว่า เพื่อให้เกิดผลการระงับยับยั้ง เพื่อให้เกิดผลในการป้องกันมิให้นำเครื่องจักรนี้ไปใช้ในการกระทำผิด จึงน่าจะมียุทธศาสตร์นี้ในเรื่องการริบเครื่องจักรด้วย จริง ๆ ทั้งนายแก้วสรร ฯ กิติ หรือสมาชิกวุฒิสภาส่วนใหญ่ก็ดี เห็นด้วยที่จะมีการริบเครื่องจักร แต่เห็นแตกต่างกันนิดเดียวว่า จะริบในกรณีใดบ้างเท่านั้น

ดังที่ได้แถลงในตอนต้น กฎหมายปัจจุบันทำอะไรไม่ได้เลย แล้วกระทรวงพาณิชย์ทำอะไรเมื่อก่อนหน้านี้เครื่องจักรในประเทศไทยเราไม่เคยรู้เลยว่าเครื่องจักรในประเทศไทยมีกี่เครื่อง อยู่ใต้ดินบ้างบนดินบ้าง เราถูกกล่าวหาจากต่างประเทศในการเจรจาเขตการค้าเสรีและการเจรจาอื่น ๆ ข้อเท็จจริงเราก็ไม่ทราบจริงๆ ว่าเครื่องจักรในประเทศไทยมีกี่เครื่อง จนกระทั่งเมื่อ ๒ ปีที่แล้วเราต้องไปเอาพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งเป็นกฎหมายของกรมการค้าภายในที่มีเจตนารมณ์เพื่อดูแลเกี่ยวกับเรื่องสินค้าและบริการ โดยมีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า คณะกรรมการกลางว่าด้วยรายการสินค้าและบริการ ประกาศออกมาเป็นประกาศฉบับหนึ่ง กำหนดให้เครื่องจักรและการผลิตซีดีเป็นธุรกิจที่จะต้องมาแจ้ง เช่น เรื่องใครครอบครองเครื่องจักรต้องแจ้งวิธีการผลิต ปริมาณสินค้าที่ผลิตออกมา สต็อกเท่าไร ต้องแจ้ง เพื่อจะได้รู้ว่าขณะนี้ในตลาดจริง ๆ แล้วมีเครื่องจักรอยู่เท่าไร เท่าที่ได้รับแจ้งมีอยู่ ๔๒ โรงงานเท่านั้น มีจำนวนเครื่องจักรจริงๆ ๑๓๕ เครื่องที่ถูกกฎหมาย หมายความว่า เราต้องพยายามทำสิ่งอยู่ใต้ดินให้ขึ้นมาเป็นบนดิน เรามีอยู่ประมาณ ๑๓๕ เครื่อง ๔๒ โรงงาน ประกาศฉบับที่วันนี้เราใช้ปีต่อไปเพราะเป็นการอาศัยประกาศ เพื่อมากำกับก่อนเราหวังว่าเมื่อมีกฎหมายฉบับนี้แล้ว ประกาศนี้จะได้ไม่ต้องใช้หลักการอย่างนี้ทำกันมาตลอดได้ผลพอสมควร ทำให้ทราบได้ว่า ข้อเท็จจริงขณะนี้เครื่องจักรมีจำนวนเท่าไร โรงงานมีกี่เครื่อง นี่คือเหตุผลแต่สาระสำคัญที่สำคัญที่สุด เราเห็นว่าตลอดเวลาที่ดำรงกิติ กรมทรัพย์สินทางปัญญาก็ไปไล่จับเทปกัน

คือการทำงานที่ปลายเหตุ เพราะว่าซีดีแต่ละแผ่นที่ออกมา ถ้าไม่มีเครื่องจักรก็จะมีซีดี จึงมีแนวความคิดว่าน่าจะมีกฎหมายในลักษณะเชิงป้องกันในลักษณะอย่างนี้ คือ เราสามารถป้องกันการกระทำผิดตั้งแต่ต้นเหตุ ถ้าเราสามารถกำกับดูแลเครื่องจักรได้ตั้งแต่ต้น สามารถจัดระบบการผลิตซีดีได้ตั้งแต่ต้น และมีมาตรการลงโทษที่จะทำให้เจ็ดหลายพอสมควรตั้งแต่ต้น เชื่อว่าจะทำให้การปราบปรามและป้องปรามการละเมิดลิขสิทธิ์ได้

สาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้คือ

๑. เราจะกำกับดูแลตัวเครื่องจักร เครื่องจักรที่เป็นเครื่องจักรผลิตซีดีนั้น การจะนำเข้าต้องขออนุญาตจากกรมการค้าต่างประเทศ ตามกฎหมายว่าด้วยการนำเข้าและส่งออกนอกราชอาณาจักรซึ่งสินค้า ซึ่งกำหนดให้เครื่องจักรซีดีเป็นสินค้าควบคุม เมื่อขออนุญาตเสร็จแล้วก็ผ่านกระบวนการศุลกากรแต่เดิมมาเมื่อผ่านกระบวนการศุลกากรแล้ว เครื่องจักรไปอยู่ที่ไหนไม่มีใครทราบ เมื่อเข้ามาแล้วกฎหมายฉบับนี้บอกว่า ใครก็ตามที่ได้มาหรือครอบครองเครื่องต้องแจ้งภายใน ๓๐ วัน เมื่อแจ้งเสร็จใครก็ตามที่ทำ จำหน่าย ขาย โอนหรือทำให้พ้นสภาพไป สำหรับคำว่า พ้นสภาพเพิ่มขึ้นมาเพราะแต่เดิมบางครั้งเราไปพบเครื่องจักรไม่มีเจ้าของ ไม่มีใครอ้างความเป็นเจ้าของในเวลาโดนจับ จึงเขียนไว้ว่าใครก็ตามที่ได้มา มีไว้ ครอบครอง จำหน่าย ขาย โอนหรือทำให้พ้นสภาพไปด้วยวิธีการใด ๆ ก็ตามต้องแจ้ง นี่เป็นการคุมเครื่องจักร หมายถึง ตัวเครื่องจักรที่ตั้งอยู่เฉย นี่เป็นขั้นตอนแรก

๒. ควบคุมระบบการผลิต เครื่องจักรที่แจ้งนั้นยังผลิตไม่ได้ ถ้าจะผลิตต้องแจ้ง แจ้งเพื่อจะได้กำหนดเครื่องหมายขึ้นมา เครื่องหมายนี้เรียกว่าเครื่องหมายโรงงานผลิต เครื่องหมายการผลิต เหตุผลที่ต้องให้เครื่องหมายก็เพื่อให้ผู้ผลิตเอาเครื่องหมายที่กรมทรัพย์สินทางปัญญาออกให้ไปทำไว้ใน Mould ลักษณะของเครื่องจักรจะมี Mould อยู่ตัว Mould ตัวนี้เป็นหัวใจสำคัญของเครื่องจักรที่เมื่อกระบวนการเม็ดพลาสติกทั้งหลายที่หลอมเหลวแล้วมาเป็นแผ่นเสร็จ จะมี Mould ตัวนี้กระแทกเข้าไป เพราะฉะนั้น จะมี Code เราเรียกว่า Mould Code คือเครื่องหมายรับรองการผลิตซีดีทุกแผ่นต่อไปนี้ ตามกฎหมายนั้น ถ้าเป็นซีดีเปล่า ทันทีที่เป็นซีดีเปล่า Mould ที่ว่านี้จะ Code ที่กรมทรัพย์สินทางปัญญาออกให้ ต่อไปนี้ซีดีทุกแผ่นที่ออกมาเป็นซีดีแล้ว จะต้อง มี Code อยู่ Code ตัวนี้มีไว้เพื่อทราบว่าแผ่นซีดีแผ่นนี้ผลิตที่โรงงานใด ใครเป็นเจ้าของโรงงาน ในโรงงานนั้นผลิตที่เครื่องจักรเครื่องที่เท่าใด แปลว่า ต่อไปนี้ถ้าเราไปสืบสาวราวเรื่องถึงต้นตอจะรู้ว่าซีดีนั้นมาจากไหน นี่คือเจตนาของ Code ที่เรียกว่า เครื่องหมายรับรองการผลิต เมื่อผ่านกระบวนการแจ้งเราเรียบร้อยแล้ว เครื่องจักรนี้ก็ทำงานได้ นี่เป็นการคุมเจ้าของโรงงาน

๓. อีกด้านหนึ่ง คือ คุณเจ้าของลิขสิทธิ์ เจ้าของลิขสิทธิ์คือค่ายเพลง ครูเพลง หรือใครก็ตาม ที่ทำเกี่ยวกับด้านลิขสิทธิ์ ที่อยู่ในรูปซีดี เมื่อก่อนต่างคนต่างทำ แล้วก็ไปจ้างโรงงาน ในชั้นกรรมการ ก็พูดกันว่า ไหน ๆ ก็จะมี Code โรงงานแล้ว ทำไมเราไม่มี Code กับเจ้าของลิขสิทธิ์ด้วย เพราะในอดีตที่ ผ่านมาค่ายเพลงก็โกงนักร้อง นักร้องก็โกงครูเพลง ก็เลยกำหนดให้มีการขอ Code ที่เรียกว่า Mastering Code คือ Code ของเจ้าของลิขสิทธิ์กล่าวสั้น ๆ คือว่า เจ้า Mould ที่อยู่ในโรงงานทำให้เกิดแผ่นขึ้น แต่สิ่งที่ทำให้เกิดเนื้องานที่ใส่ลงไปแผ่น เกิดจากแผ่น ที่เรียกว่า Stamper ซึ่งเป็นแผ่นโลหะ ข้อมูลจะอยู่ในนี้เรียบร้อยแล้ว จะไปอยู่ด้านหนึ่งอีกด้านหนึ่งของเครื่องจักรอีกด้านหนึ่งเป็น Mould พอประกบกันเข้าก็จะกลายเป็นแผ่น เพราะฉะนั้น หลังจากแผ่นนี้เกิดขึ้นแล้ว Code จะมีสอง Code Code หนึ่งจะเป็น Code โรงงานที่จะดูว่ามาจากตรงไหน อีก Code หนึ่งเป็น Code ของเจ้าของลิขสิทธิ์ เพื่อจะได้ดูว่าใครเป็นเจ้าของที่แท้จริง เป็นการคุมที่ Code

๔. อีกเรื่องหนึ่ง คือ การคุมเรื่องเม็ดพลาสติก เหตุผลที่เราคุมเม็ดพลาสติกเราพยายามคิดว่า จะไปกระทบกระเทือนธุรกิจอีกหรือเปล่า ทราบว่าเม็ดพลาสติกที่ใช้สำหรับพิมพ์ซีดีเป็นเม็ดพลาสติก ชนิดพิเศษใช้เฉพาะทำซีดีอย่างเดียว แล้วมีไม่กี่โรงงานในประเทศไทย ใครก็ตามครอบครองเม็ดพลาสติก เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตแผ่นซีดี ต้องแจ้ง

ตามหลักการใหญ่ ๆ ดังกล่าวก็เพื่อผลในการที่เราจะปราบปราม ป้องปราบ สำหรับกำหนด อัตราโทษสูงขึ้นพอสมควร มีโทษที่เรียกว่าโทษทวีคูณ ในกรณีที่ทำความผิดซ้ำ ภายใน ๕ ปี และมีโทษริบเครื่องจักร โทษริบเครื่องจักร มาตรา ๓๘ ที่กำหนดให้มีการริบเครื่องจักรได้ใน ๗ กรณี นั้น เริ่มตั้งแต่ใครก็ตามที่ครอบครองแล้วไม่แจ้งจะริบ ผลิตไม่แจ้งก็ริบ มีสถานที่หลายแห่งบางคนเป็น เจ้าของคนเดียวแต่มีสถานที่หลายแห่ง จำนวนเครื่องจักรก็แตกต่างกัน ไม่แจ้งครบก็ริบย้ายสถานที่ไม่ แจ้งเราก็ริบ และที่สำคัญที่สุด ใช้เครื่องหมายปลอม เครื่องหมายเลียนแบบ เครื่องหมายนั้นมีความสำคัญ เครื่องจักรนั้นแม้จะอยู่เฉย ๆ จะไม่ใช่วัตถุที่ใช้ในการกระทำผิดก็จริง ถ้าเราไปดูตามหลัก กฎหมายทั่วไปจะเห็นว่า มันไม่ใช่เครื่องจักรที่ใช้ในการกระทำผิดแต่แรก เพราะโดยสภาพของ เครื่องจักร เครื่องจักรอยู่เฉย ๆ แต่เนื่องจากเหตุผลดังที่กล่าวมา คนที่ทำธุรกิจซีดีทั้งหมดต้องใช้ การลงทุนมหาศาล เครื่องจักรหนึ่งเครื่องเกือบร้อยล้าน คนธรรมดาไม่มีทางที่จะไปซื้อเครื่องจักรแล้ว มาทำการผลิตไม่มี คนที่มีเครื่องจักรแล้วไม่แจ้งเครื่องจักรสันนิษฐานเบื้องต้นได้ว่าจะทำปลอม เครื่องจักรราคาซื้อขายกว่าล้าน แล้วก็มีกระบวนการผลิต ประกอบกับโรงงานจริง ๆ มีโรงงานอยู่ ๔๐ กว่าโรง

เท่านั้น เป็นไปไม่ได้ที่เจ้าของเครื่องจักรจะไม่ว่ามีกฎหมายฉบับนี้ สมมติว่า เกรงว่า ถ้าใครไม่รู้แล้วจะโดนริบไปเฉยๆ เจตนาของเครื่องจักรพวกนี้ มีไว้อย่างเดียวเอาไว้ทำซีดีเครื่องจักรหนึ่งเครื่องในหนึ่งปี สามารถผลิตแผ่นซีดีได้ ๔ - ๕ ล้านแผ่น มีมูลค่ามหาศาล ถ้าคุมไม่ได้ปล่อยให้เครื่องจักรพวกนี้ไปอยู่ใต้ดินโดยไม่แจ้ง จะทำความเสียหายให้แก่เศรษฐกิจอย่างมากที่สำคัญที่สุดในวงการเพลง วงการภาพยนตร์ในประเทศไทย ฝ่ายที่เป็นภาคเอกชนที่ทำธุรกิจด้านนี้มีตัวเลขว่า วงการเพลงมีปริมาณเงินทุนหมุนเวียน ๕,๐๐๐ กว่าล้านบาท เป็นภาพยนตร์ ๓,๐๐๐ กว่าล้านบาท และกว่าร้อยละ ๕๐ ถูกละเมิด แปลว่ากว่าร้อยละ ๕๐ เป็นของที่ไม่เคยเสียภาษีเลย ถ้าเราเอากฎหมายทั่วไปมาพูดกันว่า เครื่องจักรเมื่อยังไม่ได้ใช้กระทำความผิดไปริบได้อย่างไร ข้าพเจ้าเห็นว่า เป็นการกำกับที่ตัวบุคคล กำกับความประพฤติของบุคคลที่จะมาประกอบธุรกิจด้านนี้ โดยผู้ันั้นรู้เจตนาแล้วว่า เครื่องจักรจะเอาไปทำอะไร ถ้ารอให้เครื่องจักรไปใช้ในการกระทำความผิดก่อนก็เหมือนกฎหมายลิขสิทธิ์ ต้องไปพบในขณะที่ทำผิดอยู่ถึงจะริบได้ กระทรวงพาณิชย์จึงเห็นว่าน่าจะมีกฎหมายให้ริบเครื่องจักรได้

คดีมีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้”

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหมายหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย โดยอนุโลม”

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า “บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้”

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่ กฎหมายบัญญัติ”

ร่างพระราชบัญญัติการผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ใดไม่ ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๗ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๗ ให้ศาลสั่งริบเครื่องจักรนั้น”

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการจำกัดสิทธิและ เสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ แห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนต่อ สาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นไม่ได้ และอยู่ในเงื่อนไขที่ว่าต้องใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้ มุ่งหมายที่จะใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งเป็น หลักประกันว่า บุคคลที่ถูกกล่าวหาจะกระทำผิดจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะมีกฎหมายที่ใช้ อยู่ในขณะกระทำบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ใน กฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำผิดมิได้ ซึ่งหมายความว่า จะใช้กฎหมายอาญาย้อนหลังเป็นโทษแก่ บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดมิได้ กรณีของร่างพระราชบัญญัติการผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติกำหนดโทษริบทรัพย์สิน ซึ่งเป็นกรณีที่มีการกระทำความผิด เกิดขึ้นแล้ว การริบทรัพย์สินจึงเป็นการลงโทษแก่ผู้ที่กระทำความผิดและเป็นกฎหมายที่ใช้ในขณะ กระทำความผิด

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล โดยบุคคลผู้เป็น เจ้าของทรัพย์สินย่อมมีสิทธิใช้สอย จำหน่ายได้ซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น ตลอดจนติดตามเอาคืนจาก ผู้ที่ไม่มีสิทธิยึดถือไว้ และขัดขวางมิให้ผู้ใดเข้ามาเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของตัวโดยมิชอบด้วยกฎหมาย แต่ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิอาจมีได้โดยต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

กรณีร่างพระราชบัญญัติการผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๗ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๗ ให้ศาลสั่งริบเครื่องจักรนั้น”

มีปัญหาว่า การริบทรัพย์สิน ตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ชอบด้วยหลักการเกี่ยวกับเรื่องโทษ ริบทรัพย์สินหรือไม่

กรณีที่มีปัญหาตามคำร้องสรุปได้ว่า ร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ไม่ได้บัญญัติให้ริบเครื่องจักรเพราะได้มีการใช้เครื่องจักรในการกระทำความผิด แต่เป็นเรื่องของการไม่แจ้ง ตามมาตรา ๕ เมื่อจะเริ่มการผลิต ผู้ทำการผลิตต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนทำการผลิต ตามมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง ในกรณีที่ผู้ทำการผลิตมีสถานที่ผลิตมากกว่าหนึ่งแห่ง ให้ผู้ทำการผลิตแจ้งการผลิต ตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง สำหรับสถานที่ผลิตทุกแห่งมาตรา ๗ วรรคสอง การแจ้งสถานที่ผลิตตามที่ระบุในใบรับแจ้งต้องแจ้งก่อนพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนวันที่ย้ายสถานที่ผลิต ตามมาตรา ๑๑ ผู้ทำการผลิตมีหน้าที่ต้องทำและแสดงเครื่องหมายรับรองการผลิตและแสดงเครื่องหมายรับรองงานต้นแบบ ตามมาตรา ๘ วรรคสอง

ตามมาตรา ๑๓ ห้ามผู้ใดใช้เครื่องหมายรับรองการผลิต เว้นแต่เป็นผู้ทำการผลิตที่ได้แจ้งการผลิต ตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง และได้รับเครื่องหมายรับรองการผลิตตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง

ห้ามผู้ใดใช้เครื่องหมายรับรองงานต้นแบบ เว้นแต่เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ที่ได้แจ้งการผลิตหรือว่าจ้างทำการผลิตตามมาตรา ๕ วรรคสอง และได้รับเครื่องหมายรับรองงานต้นแบบตามมาตรา ๘ วรรคสอง หรือเป็นผู้ทำการผลิตที่รับจ้างทำการผลิตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ที่ได้แจ้งการผลิตหรือว่าจ้างทำการผลิตตามมาตรา ๕ วรรคสอง และได้รับเครื่องหมายรับรองงานต้นแบบตามมาตรา ๘ วรรคสอง

มาตรา ๑๕ ห้ามผู้ใดปลอม หรือเลียนเครื่องหมายรับรองการผลิตหรือเครื่องหมายรับรองงานต้นแบบเพื่อให้ผู้อื่นหลงเชื่อว่าเป็นเครื่องหมายรับรองเช่นนั้น

มาตรา ๑๖ ผู้ใดได้มา หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งเครื่องจักร ต้องแจ้งต่ออธิบดีภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้มา หรือมีไว้ในครอบครอง

การแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศ กำหนด

และตามมาตรา ๑๗ ผู้ใดจำหน่าย จ่าย โอน เครื่องจักร ต้องแจ้งต่ออธิบดีภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่จำหน่าย จ่าย โอน

ความในวรรคหนึ่ง ให้ใช้บังคับแก่กรณีที่เครื่องจักรพ้นจากการครอบครองของผู้ครอบครอง ตามมาตรา ๑๖ ด้วยประการอื่นไม่ว่ากรณีใด

การแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

การที่บัญญัติให้ศาลสั่งริบเครื่องจักรโดยเหตุแต่เพียงไม่แจ้งการผลิต ไม่นำหลักการริบทรัพย์สินในประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ โดยบัญญัติเป็นมาตรการพิเศษให้นำมาใช้โดยเฉพาะเจาะจงกับความผิดตามพระราชบัญญัตินี้อย่างกว้างขวางและเด็ดขาด ไม่ชอบด้วยหลักการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา และขัดต่อหลักประกันสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า ตามคำร้องที่อ้างว่า การริบทรัพย์สินตามร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ไม่ได้นำหลักทั่วไปในประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับหลักทั่วไปในประมวลกฎหมายอาญาในเรื่องการลงโทษริบทรัพย์สินนั้น น่าจะหมายถึงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒ ที่บัญญัติว่า “ทรัพย์สินใดที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่า ผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด ให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าเป็นของผู้กระทำความผิด และมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่” (ทรัพย์สินที่ศาลต้องริบเสมอ ไม่ว่าจะเป็นของผู้ใดก็ตาม)

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓ ที่บัญญัติว่า “ในการริบทรัพย์สิน นอกจากศาลจะมีอำนาจริบตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้อีกด้วย คือ

- (๑) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือ
- (๒) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิด

เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด” (ทรัพย์สินที่อยู่ในดุลพินิจของศาลว่าจะริบหรือไม่ก็ได้ เว้นแต่เป็นของผู้อื่น ซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด)

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔ ที่บัญญัติว่า “บรรดาทรัพย์สิน

- (๑) ซึ่งได้ให้ตามความในมาตรา ๑๔๓ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ มาตรา ๑๕๐ มาตรา ๑๖๗ มาตรา ๒๐๑ หรือมาตรา ๒๐๒ หรือ
- (๒) ซึ่งได้ให้เพื่อจงใจบุคคลให้กระทำความผิด หรือเพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลได้กระทำความผิด

ให้ริบเสียทั้งสิ้น เว้นแต่ทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด” (ทรัพย์สินที่ศาลจะต้องริบเสมอ เว้นแต่เป็นของผู้อื่น ซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด)

มีปัญหาว่า การริบทรัพย์สินนอกจากที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔ จะทำได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า บทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญา ทั้งสามมาตราดังกล่าวเป็นบทบัญญัติทั่วไป วางหลักเรื่องการริบทรัพย์สินว่ามีอยู่ ๓ กรณี แต่ไม่ได้เป็นบทบังคับโดยเด็ดขาดว่าการริบทรัพย์สินมิได้เฉพาะ ๓ กรณี เท่านั้น ยังมีกฎหมายที่กำหนดโทษริบทรัพย์สินในทำนองเดียวกันกับประมวลกฎหมายอาญานี้ กรณีตัวอย่าง เช่น พระราชบัญญัติเลื่อยโซ่ยนต์ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ และมาตรา ๑๗ ซึ่งกำหนดให้ริบเลื่อยโซ่ยนต์ของผู้ไม่ได้รับอนุญาตให้มีผลิต หรือนำเข้า หรือผู้ที่ไม่จัดทำบัญชีและหมายเลขแสดงหน่วยการผลิตได้ และพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๗ ตี และมาตรา ๓๒ ซึ่งกำหนดให้ริบสิ่งของที่ขนถ่ายในทะเลนอกเขตท่าโดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือไม่ได้รับอนุญาต และกำหนดให้ริบเรือ รถ เหวียนยานพาหนะ หีบห่อหรือภาชนะที่ได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการย้าย ซ่อนเร้น หรือขนของที่มีได้เสียภาษีหรือที่ต้องจำกัด หรือต้องห้าม เป็นต้น และตามหลักการและเหตุผลที่ต้องตรากฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี เนื่องจากเห็นว่าปัจจุบันปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งการละเมิดลิขสิทธิ์ในรูปแบบผลิตภัณฑ์ซีดีมีความรุนแรงจนกลไกของรัฐที่มีอยู่ไม่สามารถที่จะควบคุม หรือป้องปรามการละเมิดดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงสมควรมีมาตรการกำกับดูแลการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี โดยการกำหนดขั้นตอนการแจ้งการผลิตสำหรับผู้ที่จะประสงค์จะประกอบการผลิต การครอบครองเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต ตลอดจนรายงานปริมาณและสถานที่เก็บวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต ซึ่งมาตรการดังกล่าวจะช่วยเสริมสร้างกลไกการป้องกันและปราบปรามการละเมิดลิขสิทธิ์ให้มีประสิทธิภาพและเป็นระบบมากขึ้นรวมทั้งจะทำให้การจัดเก็บภาษีอากรได้ผลเต็มที่ และยังจะทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดีดำเนินการผลิตสินค้าที่ถูกต้องตามกฎหมาย ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐ ถือเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และมีได้เป็นกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพของบุคคล บุคคลผู้มีสิทธิในทรัพย์สินย่อมมีสิทธิ

ที่จะดำเนินการได้ประโยชน์จากทรัพย์สินของตน ตลอดจนขัดขวางหรือติดตามเอาคืนจากบุคคลที่เข้ามา
เกี่ยวข้องและก้าวล่วงสิทธิของการเป็นเจ้าของ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ.
มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๔๘

นายอูระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ